

azonban alig észrevehető elcsuszamlások a sok szépség mellett, melyet a génynek épen a nyelve nyújt. Kevés írónk nyelvében van annyi drámaiság és annyi erő, mint Gulácsy Irénében. Ebben a könyvében olyan magasságokat ér el, hogy irodalmunk el nem muló értékei közé kell sorolnunk.

Farkas Gyula.

Kutas Kálmán versei. Nem lehet értéktelen az a verskötet, melyet elolvasás után újból, meg újból kézbe vesz az ember, hogy felidézze a szép szavak muzsikáját s a belőlük kiáradó érzelmi és értelmi hatást. Lírikusaink erre mostanában ritkán nyujtanak alkalmat. Nem azért, mintha kevés, vagy értéktelen volna a mondanivalójuk; talán inkább azért, mert nehezen tudnak szabadulni egy körtünetszerű babonától. Attól a babonától, hogy az ösztönösség ritmikus megnyilatkozása már művészet és csak ez az igazi művészet. Használó téveszme a tudatalattinak magasabbrendű, művészetileg különösen becses mozzanatul való emlegetése.

Kutas Kálmán nem ily kuriózumok s nem az összhangtalanság költője. Versei egy eszményekért hevülő lélek ünnepi vallomásai. Stílhangelutakban, megformálásukban nem meghökkenően újszerűek, de nem is ósdiak. Zamatjukon nemes fajrokonság íze érzik s bizony ez többet ér sok modern titán eredetibb, de éretlenebb fanyarságánál. Témaköre kipróbált indítékokat ölel föl: a vallást, a nemzet sorsát, a családi érzést, természet- és hivatásszeretetet. Közben a költő fürkésző lelke a mulandóságon is elmereng, de nem lázadó nyugtalansággal, mert megnyugvást talál a hitben (*Fohász*):

Érzem . . .
Lélek vagyok, fennszárnyaló, szabad . . .
Tűnik alattam, elmarad a föld,
Átszárnyalom a bűvös égi kört,
Mély áhítat fohásza ajkamon,
A mindenség zenéjét hallgatom . . .
Nem, nem vagyok porszem, mely szerte [hull.

Lelkemmel élek halhatatlanul,
Ősrejtelembé lát be két szemem,
S kitarja karjait a végtelen . . .

Másutt a letűnt ifjúságot fájlaló méltóság keres vigasztalást az emlékezésben (*Beszélgés a műsával*), vagy a kétségek közt hánykódó töprengés lelkielégedést a szépségeszmény varázsától (*A szép*). A líraiságba olvadó kon-

templáció, főleg mivel néhol bizonyos fordulatok is visszacsengenek, kissé egyszínűvé teszi ugyan a gyűjteményt, de azért bizonyos, hogy ezek az ízlésre és önkritikára valló versek méltán számíthatnak a tisztább forrású költészet barátainak érdeklődésére.

V. M.

Friedrich v. der Leyen: Geschichte der deutschen Dichtung, ein Überblick (München, F. Bruckmann, 1926.). A német irodalomtörténet újabb, nagyszabású fellendülésére több ízben rámutattak e folyóirat munkatársai. Ismeretes, hogy e tudomány, melyet Lessing kritikái fellépése óta, tehát másfél századnál hosszabb időn át, állandó megfeszített munkával és intenzitással művelt a kiváló tehetségek folyton növekvő tábora, az utóbbi évtizedekben szempontjait, irányelveit teljesen megváltoztatta. Mind ritkábban találkozunk oly irodalomtörténeti művekkel, melyek az íróművészet szerkesztéséből kiszakítják egyes erős személységek működését, biografiák, jellemrajzok, méltatások alakjában. Ismeretes az is, hogy ez irányváltoztatás a német szellemi élet egyik legmegnyerőbb filozófusának, Dilthey-nak a nevével függ össze. Tőle és az ő tanítványainak és követőinek táboraiból indult ki az a törekvés, hogy az irodalom jelenségeit, mint az egyes korokban a lelkeket fogva tartó, felettük uralkodó és minden kulturális tevékenységüket irányító eszmények művészi megnyilatkozásait értsék és értsék meg. Korának problémái nyugtalanítják, űzik, szólatatják meg a költőt. Ép azért az irodalomtörténet: problémátörténet (v. ö. Unger, Literaturgeschichte als Problemgeschichte).

Míg egyes tudósok az irodalmat főképp az egykorú filozófia áramlataival hozták kapcsolatba (pl. Albert Köster, Die deutsche Literatur der Aufklärungszeit: Unger, Hamann und die deutsche Aufklärung stb.), mások a művészet-történelmi fejlődéssel és törekvésekkel való párhuzam különös hangsúlyozására fektették a súlyt. Az utóbbiak azonban főképp csak művelődéstörténelmileg különösen erősen körülhatárolható korszakokat tartottak szem előtt (pl. Fritz Strich, Deutsche Klassik und Romantik; Herbert Cysarz, Deutsche Barockdichtung).

A modern irodalomtörténet különböző szempontjainak egyesítésével és kiegyenlítésével akarja áttekinteni az egész német irodalom fejlődését a kölni